

NIKDY
SE
NEVZDÁME!

NÁRODNÍ
MUZEUM

1942

1
PROCHÁZKA
PO MÍSTECH
PAMĚTI

Lokace

Praha 1 / Praha 2

Anotace

Procházka po centru protektorátní Prahy provede návštěvníky po místech, kde se nacházely konspirační byty spolupracovníků parašutistů, a po dalších významných lokalitách. Jedno zastavení pak návštěvníky dovede do nové výstavy NIKDY SE NEVZDÁME! v Historické budově Národního muzea.

Osobnosti

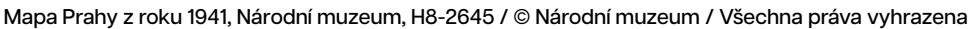
Bondy Alexander / Bondy Hilda / Bondy Jiří / Bondyová Lydie /
Bublík Josef / Čaloun Vladislav / Čurda Karel / Gabčík Josef / Hrubý Jan /
Janíková Zdeňka / Kubiš Jan / Kubiš Jaroslav / Letenská Anna /
Morávek Václav / Opálka Adolf / Peršín Oldřich / Peršínová Ludmila /
Petřek Vladimír / Svatoš Josef / Svatošová Marie / Šafařík František /
Švarc Jaroslav / Valčík Josef / Zelenka-Hajský Jan

Zdroje

PADEVĚT, J., Kronika protektorátu. Academia. Praha, 2021.

PADEVĚT, J., ŠMEJKAL, P., Anthropoid. Academia. Praha, 2016.

ŠMEJKAL, P., Protektorátem po stopách parašutistů; Vojáci – odbojáři – památníky. Academia. Praha, 2016.

Národní památník hrdinů heydrichiády

→ Na jaře roku 1942 začali představitelé pravoslavné církve připravovat v kryptě chrámu sv. Cyrila a Metoděje úkryt pro parašutisty. Po útoku na zastupujícího říšského protektora jich sem postupně dorazilo sedm. Jako první přišel Jaroslav Švarc, následovali Jan Kubiš, Josef Valčík, Jan Hrubý, Josef Bublík, Adolf Opálka a jako poslední úkryt využil Josef Gabčík. Všechny muže osobně přivítal kaplan Vladimír Petřek.

→ Ve čtvrtek 18. května 1942 v brzkých ranních hodinách obklíčily kostel oddíly Waffen-SS a gestapa. Českoslovenští parašutisté Adolf Opálka, Jan Kubiš a Josef Bublík nejprve proti přesile bojovali z kostelního kůru. Opálka se stihl v bezvýchodné situaci zastřelit, Kubiš s Bublíkem zemřeli během převozu do lazaretu a po něm.

→ Útočníci se poté zaměřili na kryptu kostela. Josef Gabčík, Josef Valčík, Jan Hrubý a Jaroslav Švarc se odmítli vzdát a po statečném boji sami ukončili vlastní životy posledními náboji. Chcete na vlastní oči spatřit oblečení, ve kterém se parašutisté v kryptě ukrývali? Ve výstavě NIKDY SE NEVZDÁME! v Historické budově Národního muzea naleznete kromě věcí, které ukrytí parašutisté v kryptě denně používali, i fragment hedvábného padáku a parašutistickou kombinézu, ve které do protektorátu seskočil jeden z příslušníků výsadku Anthropoid.

→ V chrámu sv. Cyrila a Metoděje nyní provozuje Vojenský historický ústav *Národní památník hrdinů heydrichiády v Praze*.

→ V Čelakovského sadech u Národního muzea se parašutisté Jan Kubiš a Josef Gabčík scházeli se svými spolupracovníky. Jan Zelenka-Hajský je zde seznámil s Františkem Šafaříkem, který pracoval na Pražském hradě a od kterého získávali potřebné informace o pohybu Reinharda Heydricha. Jan Kubiš se zde v červnu 1942 údajně naposledy setkal se svým bratrem Jaroslavem, o tři dny později pak po hrdinském boji v chrámu sv. Cyrila a Metoděje zemřel.

3 Historická budova Národního muzea

→ Několik týdnů druhého stanného práva v roce 1942 se temně zapsalo do historie této země. Dny mezi 27. květnem a 3. červencem přinesly kromě několika tisíc obětí a strachu i příběhy velkého odhodlání a odvahy. Výstava NIKDY SE NEVZDÁME! v Historické budově Národního muzea nabízí jedinečný vhléd nejen do válečných dějin, které známe z učebnic dějepisu, ale zobrazuje i zdánlivě obyčejné osudy, které by neměly být zapomenuty. Přeneste se do srdce protektorátu Čechy a Morava v roce 1942.

4 Politických vězňů 931/20 (Bredovská) Bredauergasse

Petschkův palác

→ Neoklasicistní budova byla pro podnikatelské potřeby židovské rodiny Petschkových architektem Maxem Spielmannem navržena jako okázalý moderní bankovní dům. Po okupaci v březnu 1939 se v budově bývalé banky usídlilo pražské gestapo, které zde zřídilo svou hlavní úřadovnu. Právě sem přicházely všechny podněty a udání a právě zde byla vyslýchána celá řada odbojářů napojených na parašutisty. Během druhého stanného práva zde zasedal stanný soud, který od 27. května do 3. července 1942 odsoudil celkem 1 072 lidí.

5 Václavské náměstí 774/6 Wenzelsplatz

→ Ve výloze obchodního domu Baťa vystavili den po útoku na Reinharda Heydricha vyšetřovatelé pražského gestapa všechny věci, které byly na místě zajištěny, kromě samotného samopalu. Mezi vystavenými věcmi bylo i dámské kolo, na kterém na místo útoku přijel Josef Gabčík. Gestapo spoléhalo, že vystavené věci někdo pozná a přijde vypovídat, a vyšetřovatelé se tak díky nabízené odměně dostanou na stopu útočníků. Vyhláška, která nabízela odměnu 10 000 000 protektorátních korun za informace vedoucí k dopadení útočníků na Reinharda Heydricha, je k vidění ve výstavě NIKDY SE NEVZDÁME! v Historické budově Národního muzea.

6

Melantrichova 463/15**Melantrichgasse**

→ V bytě manželů Svatošových v centru Prahy se na jaře 1942 ukrývali parašutisté Adolf Opálka, Karel Čurda a Josef Gabčík. V aktovce Josefa Svatoše ukryl v den útoku Josef Gabčík zbraň, kterou se pokusil zastupujícího říšského protektora zlikvidovat. Přijďte si prohlédnout britský samopal Sten Mk II. ráže 9 mm Parabellum přístupný ve výstavě NIKDY SE NEVZDÁME! v Historické budově Národního muzea.

→ Dne 16. června 1942 po svém návratu do Prahy dorazil ke Svatošovým parašutista Karel Čurda. Z jejich bytu se posléze vydal do nedalekého Petschkova paláce, kde udal všechny podporovatele výsadkářů, o kterých věděl. Mezi zatčenými byli i Svatošovi, kteří byli 24. října 1942 zavražděni v koncentračním táboře Mauthausen.

7

Staroměstské náměstí 478/26**Altstädter Ring**

→ Jednadvacátého března 1942 se v tomto domě v bytě Ludmily a Oldřicha Peršinových sešli parašutisté Jan Kubiš a Josef Gabčík se štábním kapitánem Václavem Morávkem. Člen odbojové skupiny napojené na Obranu národa, které gestapo přezdívalo Tři králové, později v tentýž den padl po přestřelce s příslušníky pražského gestapa na Prašném mostě.

8

Revoluční 655/1 (Berlínská)**Berliner Straße**

→ V tomto domě se nacházela kancelář podporovatele parašutistů Vladislava Čalouna, manžela divadelní a filmové herečky Anny Letenské. Po útoku na Heydricha pomohli manželům Lyčkovým, kteří se kvůli pomoci parašutistům ukrývali před gestapem.

→ Vladislav Čaloun i jeho žena Anna byli zatčeni a deportováni do koncentračního tábora Mauthausen, kde byli oba zavražděni. Anna zemřela v říjnu 1942, Vladislav pak v lednu 1943.

→ V tomto domě žil lékař Alexander Bondy se svou ženou Hildou, synem Jiřím a snachou Lýdií. Právě ta předala Aťovi Moravcovi bicykl, který během jara 1942 při pohybu po protektorátu používal Josef Gabčík. Na něm se také 27. května vydal do pražské Libně, kde ho po útoku na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha zanechal. Kolo bylo následně vystaveno ve výloze prodejny Baťa na Václavském náměstí. Ačkoliv členové rodiny Bondyových svůj bicykl s největší pravděpodobností poznali, nikdo z nich se na gestapo nevydal.